

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027 - 2028

Kunnanhallitus 24.11.2025 § 205
387/02.02.00.00/2025

Valmistelija

talouspäälikkö Minna Kontturi, minna.kontturi@ilomantsi.fi
kunnanjohtaja Marjut Ahokas, marjut.ahokas@ilomantsi.fi

Kunnan vuoden 2025 alkuperäinen talousarvio on hyväksytty siten, että alkuperäinen tilikauden tulos on ylijäämäinen 293 707 €. Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 6.10.2025 § 56 talousarviomuutoksen.

Valtiovarainministeriö päivitti syyskuussa 2025 valtionosuuksien ennakkolliset laskentatiedot vuodelle 2026. Lopullinen laskelma valmistuu marraskuussa 2025. Laskelman mukaan kunnan vuoden 2026 valtionosuudet olisivat noin 4,1 M€, josta on vähennetty opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus 257 617 € viime vuoden tason mukaisesti. Euromäärä tarkistetaan joulukuussa vastaamaan kuluvaan vuoden oppilas- ja opiskelijamääriä.

Petteri Orpon hallitusohjelman kirjauksen mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Valtionosuusuudistus ei ole tullut vielä kuntien lausuttavaksi.

Valtiovarainministeriö on 20.11.2023 tiedottanut, että hallituspuolueet ovat sopineet kohtuullistavansa vuoden 2022 valmistuneen verotuksen ennakoimattoman suuria vaikutuksia kuntien valtionosuuksiin. Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastuspalveluiden uudistuksen aiheuttamaan kuntien peruspalvelujen valtionosuuden lisävähennystä ei tehdä vuonna 2024, vaan vähennys jaksotetaan vuosille 2025-2027.

Esityksen mukaan vuotta 2023 koskeva jälkikäteinen valtionosuusvähennys siirrettäisiin vuosien 2024 ja 2025 sijasta tehtäväksi vuodesta 2025 lukien ja jaettaisiin kolmelle vuodelle 2025-2027. Lisäksi vuodelle 2024 valtionosuuteen ehdotetaan 192 M€ määräraikaista lisäystä (34,70 €/asukas). Vastaava määrä valtionosuutta vähennettäisiin vuosina 2025-2027 (11,57 €/asukas/vuosi).

Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 10.11.2025 §:ssä 63 vuoden 2026 kunnallisveroprosentiksi 8,60 %. Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosenttina käytetään vuonna 2026 maapohjan yleistä veroprosenttia.

Veroennustekehikon mukaan kunnan vuoden 2026 verotulot ovat tuloverojen osalta 6,6 M€, kiinteistöverojen osalta 1,7 M€ ja yhteisöverojen osalta 2,9 M€, yhteensä 11,2 M€.

Kunta-alalle solmitut työehtosopimukset ovat voimassa 29.2.2028 saakka. Talousarviossa on huomioitu palkankorotukset vuosille 2026 – 2028.

Kunnalla on taseessaan kumulatiivista ylijäämää noin 11 M€. Loppuvuoden verotulokertymä on ollut ennakoitua parempi, mikä vaikuttaa tilikauden 2025 lopulliseen tulokseen.

Vuoden 2026 investointitasoksi on arvioitu 2,7 M€, vuoden 2027 tasoksi 7,3 M€ ja vuoden 2028 tasoksi 7,6 M€. Vedenkäsittelylaitoksen investointi on kokonaiskustannukseltaan 3,3 M€, joka jakautuu vuosille 2025 - 2026. Kunta varautui investointiin jo vuonna 2020 tekemällä tilinpäätöksessään 0,5 M€:n investointivarauksen vesihuoltoon.

Uuden koulurakennuksen suunnittelu ja rakentaminen aloitetaan talousarviovuonna 2026 ja siihen varaudutaan 0,4 M€:lla. Pääosa uuden koulurakennuksen investoinnista sijoittuu taloussuunnitelmavuosille 2027 - 2028.

Kunta käynnisti vuoden 2024 aikana konsernirakenteen tiivistämiseen tähtäävän laajan selvitystyön, jonka tavoitteena oli konserniyhtiöiden lukumäärän vähentäminen ja toimintojen tarkoituksenmukainen järjestäminen. Selvitys oli osa hyvinvointialuelainsäädännön velvoittamaa kunnan hyvinvointialueelle vuokraamien tilojen yhtiöittämisvelvoitetta. Konsernirakenteessa tavoitteena ovat omat yhtiöt valokuidulle, lämmölle, vuokra-asunnoille sekä tilapalveluille sote-toimitiloissa ja yritystiloissa. Käytännön yhtiöittämistoimenpiteet tehdään alkuvuoden aikana 2026.

Kunnilla on lakisääteinen velvoite seurata väestönsä hyvinvoinnin tilaa, tunnistaa terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä haasteita, määrittää hyvinvoinnin edistämisen strategiset tavoitteet ja tavoitteita tukevat toimenpiteet sekä edistämisen vastuutahot. Pohjois-Karjalan kuntien, hyvinvointialueen ja maakuntaliiton työnjakoa määrittelevä sopimus yhdyspintarakenteista, toimintamalleista ja tiedonkulusta on uudistumassa ja otettaneen käyttöön alkuvuonna 2026.

Ilomantsin kunnan terveyden ja hyvinvoinnin suunnittelua, edistämistä ja raportointia sekä järjestöyhteistyötä koordinoi hyvinvointikoordinaattori. Laaja hyvinvointikertomus vuosille 2025-2028 on hyväksytty valtuuston 24.2.2025 kokouksen §:ssä 9. Saman kokouksensa §:ssä 10 valtuusto hyväksyi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2025-2028.

TE-palvelujen järjestäminen uudistui vuoden 2025 alusta, jolloin palvelut siirtyvät valtiolta kunnille. Pohjois-Karjala muodostaa yhden työllisyysalueen, jonka vastuukuntana toimii Joensuun kaupunki. Kunta maksaa työllistämisen kuntalisää kunnanhallituksen päättämien periaatteiden ja kohderyhmien mukaisesti. Kuntalisää maksetaan myös talousarviovuonna 2026. Kunnan maksama työttömyysturvamaksuosuus on kasvanut alkuvuodesta työttömyyden lisääntymisen myötä.

Kunnan menestymisen kannalta ensiarvoisen tärkeää on elinvoiman ylläpitäminen ja edistäminen. Kunta turvaa paikkakunnan yritysten toimintaedellytyksiä kunnan ja Business Joensuu Oy:n välisellä ajantasaisella elinkeino- ja yrityspalvelusopimuksella, jolla kunta hankkii yritysten neuvonta- ja opastuspalvelut Business Joensuu Oy:ltä täyden palvelun pakettina. Kaikki Business Joensuun yritysasiantuntijat ovat ilomantsilaisten yrittäjien käytettävissä. Nimetty kuntavastaava asiantuntija palvelee yrittäjiä Ilomantsissa paikallisesti.

Business Joensuun vuoden 2026 toiminnan pääpaino Ilomantsissa on maaseudulla toimivien mikro- ja pienyritysten toiminnan uudistamisessa. Omistajanvaihdoista suunnitteleville yrityksille tarjotaan Business Joensuun omistajavaihdospalveluita, joissa omistajanvaihdokset voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti ja matalalla kynnyksellä.

Esittelijä	kunnanjohtaja Ahokas Marjut
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto hyväksyy vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2027 - 2028 taloussuunnitelman liitteen mukaisesti.
Päätös	Hyväksyttiin.
Toimenpiteitä varten ja tiedoksi	1. Kirjanpito / Meita